

Ugeskrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 24.

Lørdagen den 16de Juni 1860.

4de Marg.

Indhold.

Indberetning til Departementet for det Indre om Bratsbergs Amts Landbrugsskoles Virksomhed fra 14de April 1859 til 14de April 1860. — Indberetning til Departementet for det Indre om Farsø og Laurvigsk Amts Landbrugsskoles Virksomhed i 1859. — Amerika. — Almindelig Skyttefest. — Inden- og udenlandske Efterretninger. — Meteorologiske Jagtagelser.

Indberetning til Departementet for det Indre om Bratsbergs Amts Landbrugsskoles Virksomhed fra 14de April 1859 til 14de April 1860.

Uddrag.

Herved giver jeg mig den Ære at afgive Beretning om Landbrugsskolens Virksomhed i det forløbne Skoleaar, fra 14de April 1859 til samme Dato dette Aar.

Det efter Skolens Plan bestemte Antal af 8 Elever har frekventeret Skolen næfbrudt i Aarets Løb, med Undtagelse af en af de den 14de April 1859 paa Skolen optagne Elever.

Undervisningen er foregaaet i Overensstemmelse med det for Skolen gjeldende Reglement, og i det Væsentlige paa den Maade og i samme Ordren som i de foregaaende Aar. Samtlige Elever have vist en god moralsk Opførsel, Ild og Væreløst, samt almindelighed udviklet sig tilfredsstillende i alle Henseender.

I Skrivning, Regning og Grammatik har Hr. Skolelærer Dyrum undervist 2 Aftener ugentlig i Vintermaanederne. Selve har jeg undervist Eleverne i Geometri, Tegning, saavidt at de kan forstaa almindelige Arbejdsregninger og selv udføre saadanne, og de have saaledes selv gjort Tegninger af de her paa Gaarden værende Maskiner og Redskaber m. m., — i Landmaaling og Nivellement, saameget, at de kan optage Grundrids af et Stykke saavel Plan som Profil, og udmaale og beregne dets Fladeindhold, Højning m. V., for at kunne bestemme det rigtige Anlæg af Grofter, Planeringer og deslige, — samt i enkelt Landbrugsbogholderi. Ogsaa i Botanik har jeg undervist dem saameget, at de kjende de vigtigste og mest forekommende Joderværter, og har jeg hjulpet de Ældre, der nu i Aar skal udgaa fra Skolen, at samle og ordne et lidet Herbarium af saadanne

Joderværter, samt de almindeligste Ugræs. Til Vejledning herunder har jeg ladet dem benytte Moes Bog om „de norske Joderværter,“ foruden andre af svenske Forfattere.

Foruden de i mine forrige Beretninger nævnte Bøger, der af Eleverne benyttes, har jeg desuden i Aarets Løb ladet anskaffe til Skolen: Teragens „Udmaalingsbog“ og D. S. „Dygaver og korte Bink til praktisk Tavleregning“ med tilhørende Facittabeller, da jeg fandt det hensigtsmæssigt og nødvendigt, foruden Hals's Regnebog, som jeg ellers hidtil og fremdeles benytter ved Undervisningen — ogsaa at lade dem regne efter forskellige andre Bøger af det Slags, for at give dem en mere fast og praktisk anvendelig Dvelse i de Maalinger og Beregninger, der almindeligst forekomme i de daglige Haandteringer, og hvortil de nævnte Bøger give simple, korte og letfattelige Fremstillinger.

I Udførelse af de forskellige Slags Markarbejder fik Eleverne i afsigte Sommer god Dvelse. — Efterat Baaraannen var tilendebragt paabegyndtes Arbejdet paa Braklandet, af Størrelse 110 Maal, der idethele er blevet fuldstændig omdannet efter et bedre JordbrugsForsdringer, ved efter Markens Bestaendighed at anlægge aabne Grofter, inddelt i større regelmæssige Afdelinger, inden hvilke igjen blev anlagt lukkede Grofter, istedetfor de gamle, aabne Renner, der gjennemkjære Marken i mindre Afdelinger.

Paa omtrent 9 Maal, der var mest besværet af Fugtighed og Dpomme, blev fuldstændig grunddiget med Kor paa 20 Alens Mellemrum, og hvorved Omkostningerne beløb sig til 2 Spd. 48 ø pr. Maal.

Mellem de aabne Grofter er Marken inddelt i 6 Alen brede Teige med noiagtig og omhyggelig opførte Bandfurer, hvilke ere af stor Vigtighed for at hindre Vand fra nogensteds at blive staaende i Ageren, hvorved forarsages den saa almindelige, skadelige Isbrand.

Paa bemeldte Brakland er saaledes ialt anlagt 2481 Alen aabne og 2271 Alen lukkede Grofter. Til Fyldematerial er anvendt dels Sten og dels Teglrør.

Paa Grund af den stærke og langvarige Torke i afsigte Sommer blev Hoavlingen betydelig mindre end i de foregaaende Aar; men med Kornhøsten — især hvad Rugavlingen an-

gik — maatte man være godt fornoiet. Den Mængde Halv, som derfor erholdes, i Forening med et betydeligt Kvantum Mast og Linoliefager, der er forbrugt i Vinterens Løb, gjorde det alligevel muligt at holde omtrent den samme Besætning som i de foregaaende Aar; men den ringere Homængde til Vinterfodringen har dog forarsaget, at Melkeudbyttet har været noget mindre, saavel af Stambollanderisjørne som af Gaardens øvrige Kjør.

Forøvrigt har Eleverne turvis været sat til Arbejde i Høset og i Stalden, i Smedien og paa Værkstedet. Værkstedet har i det Væsentlige været drevet ligesom i forrige Aar. Foruden Arbejde og Vedligeholdelse af de til Gaardens Drift hørende Redskaber ic., er i Aarets Løb forfærdiget:

- 9 Møuge,
- 8 Diagonalharve,
- 2 Klobharve (Kløsharve),
- 3 Krogharve,
- 5 Kloyersaaningsmaskiner
- 2 Kobstjæringsmaskiner og
- 2 Kornrensmaskiner samt
- 2 Rangsledet.

Samtlige efter Bestilling fra Forstjellige, saavel her i Amtet som fra andre Kanter af Landet. Der har endog indlobet flere Bestillinger, end der kunde effektueres.

Den strænge Snevinter, der idelig har udfordret en Mængde Betarbejde, har givet Anledning til, at endog andel af Gaardens Vinterarbejde har maattet staa tilbage.

Elevernes Uddannelse m. V. foregaar fremdeles i den for dem oprettede særskilte Husholdning i Lighed med hvad der er anført i min Beretning for forrige Aar. 4 Elever udgik i forrige Aar fra Skolen, nemlig Gunder Gundersen af Skaffe, Nisak Gudmundsen af Hvidebeld, Asmund Almundsen af Laurdal og Ole Olsen Tvedten af Saude.

Mela den 14de April 1860.

Erholdigt

Joh. Skoglund.

Indberetning til Departementet for det Indre om Jarlsberg og Laurvigs Amts Landbrugsffoles Virksomhed i Aaret 1859.
Uddrag.

For den theoretiske Undervisning i Landøkonomien, der med Undtagelse af 1 Maaned i Baaraamen, og 1 Maaned under Indhøstningen, stadig er fortsat 3 Timer daglig, er lagt til Grund Overlærer Sverdrups Lærebog i Landøkonomien, og er ved Forelæsningerne tillige benyttet Johnston's første Grunde i Agrikultur-Kemien, og samme Forfatters Forelæsninger om Agerdyknings-Kemien og Jordbrugslæren. Ved Forelæsningerne over Haugedyknningen er be-

nyttet Gartner Jensen's Haugebog, og ved Forelæsningerne over Kreaturopdrættet er tillids benyttet Agronom Jensenius's Afhandling om Digtigheden af Koens Forædling. Fremdeles have Eleverne havt flere dels Skolen og dels Bestyreren tilhørende landøkonomiske Skrifter til Gjennemlæsning.

I Aar i Wintermaanederne have Eleverne ligeledes nydt Undervisning i Konstruktions-tegning, Skrivning og Regning samt simpelt Bogholderi.

I Sommermaanederne have de nydt Undervisning i Rivelling og Landmaaling, og blandt Andet opmaalt alle de paa Gaarden besaaede Agre.

Under den praktiske Undervisning har Eleverne bearbejdet og tillagt saavel Baarsædaagrene som Brakmarken, og berunder værket med Brugen af de forskjellige Agerdykningsredskaber. Ligeledes har de i Lobet af Sommeren været med at optage nye og rene gamle Grofter, og at lægge flere Hundrede Læs Kompost.

Ligeledes har de deltaget i Kreaturerenes og Hestenes, Røgt og Pleie; ere gjorde opmærksomme paa, hvilke Forsigtighedsregler der bør iagttages for saa meget som muligt at bevare Kreaturerne mod Sygdomme, samt hvilke simple Lægemidler der kan anvendes mod de mest herskende Sygdomme hos Husdyrene.

Om Gaardens Drift og hvad dermed staar i Forbindelse.

Aarsæden i Aaret 1859.

Det bemærkes foreløbig at samtlige Agre i Foraaret bleve underharvede med Kvogharven og Gronjorden desuden sneharvet for Saaningen, og at alt Korn blev nedbragt med Rullehary og siden slettet med Kornharven. Baaraamen paa begyndtes den 10de Mai og sluttedes den 2den Juni. I denne Tid blev 12 Maal Jord, 3die Aar efter Opdyrkingen, der Aaret forveien havde baaret Joderviffer tilbels i halv og tilbels uden Gjødning, besaaet med 2 Tdr. Sommerhvede, ligesom der paa 3 Maal, 864 Kvadrat-Alen, Gronjord blev til et Forsøg saet $\frac{5}{8}$ Td. Sommerhvede uden Gjødning. 2 Maal, 1954 Alen Jord, 3die Aar efter Opdyrkingen, gaves en svag Gjødning af komposteret Affald fra Tranfogriet i Tonsberg, og paa samme Ager gjødes 2 Maal, 1552 Alen Jord dels med Kompost af Menneskeexkrementer og dels med Jord blandet med udludet Afse og andet Affald fra Huset, og det hele Stykke besaaedes med $\frac{7}{8}$ Td. toradigt Byg. 9 Maal, 946 Alen Jord efter Biffer, Potetes og Turnips i halv Gjødning besaaedes med $1\frac{1}{4}$ Td. toradigt Byg. 22 Maal, 812 Alen Dypkast, besaaedes med $\frac{7}{8}$ Td. toradigt og $3\frac{3}{4}$ Td. serradigt Byg. 31 Maal, 972 Alen Gronjord, besaaedes med $11\frac{1}{2}$ Td. Havre. 30 Maal Dypkast, der ikke ansaees stiftet for Byg, besaaedes med $9\frac{1}{8}$ Td. Havre. 3 Maal, 1185 Alen, Gronjord besaaedes med $\frac{1}{4}$ Td. Biffer til Mødning. 1 Maal, 2106 Alen Jord, efter Potetes, besaaedes med $\frac{1}{4}$ Td. Boghvede. 10 Maal Dypkast sattes med 10 Td.

Potetes i halv Gjødning, 15 Maal, 918. Allen Dypkast besaaedes med $4\frac{1}{4}$ Td. Biffehavre i halv Gjødning til Staldfodring. Samtlige Aigre bleve fromlede og Teigrenderne oprukne med Hypeploegen, undtagen paa Gronjorden.

Hele Udsæden i Foraaret 1859 var saaledes $2\frac{2}{3}$ Td. Sommerhvede, $\frac{1}{4}$ Td. Boghvede, $6\frac{3}{4}$ Td. Byg, $21\frac{2}{3}$ Td. Havre, $\frac{3}{4}$ Td. Biffer til Modning, $4\frac{1}{4}$ Td. Biffehavre til Staldfodring og 10 Tdr. Potetes.

Det virkelige Udbytte efter denne Udsæd kan ikke med Bestemthed opgives, da Træskningen endnu ikke er tilendebragt, men efter hvad der allerede er træsket sees, at Udbyttet vil blive under et Middelsaar, der ene maa tilskrives den ualmindelig tørre Sommer.

Poteterne gav 12 Fald og var fri for Sygdomme.

Rugkæsten besaaedes i Foraaret dels med en Blanding af Klover og Timotei, dels med bare Timoteistro. Som i 1858 Mars Indberetning antydet, blev 7 Tdr. Land, 890 Allen Jord, besaaet med $4\frac{3}{4}$ Td. Rug, der, uagtet den lange Tørre helt fra Foraaret af satte den noget tilbage, dog gav et godt Udbytte. Ved Skroffningen erholdtes $45\frac{1}{2}$ Td. Rug.

1859 Mars Brakmark, 7 Tdr. Land, 640 Allen Jord, besaaedes med $4\frac{3}{4}$ Td. Rug. Den største Del af Ageren gjødsledes med Kompost, og kun en ubetydelig Del med velbrændt ren Gjødning, der nedbragtes med Rulleharven.

I Haugen blev det ene Kvarter besaaet med Gulerodder paa Dril, der aldeles mislykkedes, det andet Kvarter med forskellige Haugerter. En fald Misbrant anlagdes, og gav stærke Planter, men den udplantede Aal mislykkedes aldeles. Turnipsjerne blev flere Gange opspist af Jordlopperne, og de sidst-saaede kom formedelst den vedvarende Tørre ikke op for ud paa Høsten da Regnen kom, og blev derfor meget smaa.

Havlen i Maret 1859 var 122 Pæs Pæsset beregnet til 3 Skippund. Vaarsæden gav en ualmindelig ringe Mængde Halm, men af god Kvalitet. Hjorene saavelsom Hestene fodres for største Dele med Hakkelse. Hele Kreaturbesætningen blev i Sommermaanederne halvstaldfødret.

Gaardens Besætning er i Vinter 6 vorne Heste og 2 Føler, 18 vorne Kreaturer og 6 Jaar samt 2 Ungæ. Den fra Husholdningen tiloversblevne Melk blev for største Dele solgt i Tonsberg, og forøvrigt hstet, dels til fed Mysost og maver Hvibost og dels til fed Svelterost.

I Smedien er i Marts Løb, foruden Hestestonning og Reparation af Gaardens Redskaber, besaaet 2 nye Krogharve, 2 Stødeljærkasser og 3 Par opringede Hjul. I Smederværkstedet er forfærdiget Træværk til 2 Krogharve, 3 Stødeljærkasser, 1 Træstønningsskæde og en Del Skagler, Pløvr og Riber. Desuden have Eleverne deltaget i betydelige Reparationer paa Bygningerne og været med at

male Bøggene paa Sidebygningen med Kompostionsfarve.

Rise den 18de Januar 1860.

Erbødigt

P. Sverdrup.

Amerika.

Svor skal Nordboen nu fordelagtigt nedsette sig i denne Verdensdel.

(Fortsettelse fra No. 23.)

Fra Bloomington reiste jeg videre sydpaa til Springfield, Hovedstaden i Illinois, beliggende omtrent midt i Landet. Det er en smuk By med gode Gader og Butikker, og Omegnen oplives af enkelte Skove. Som alle andre Byer i denne Egn er den omgivet af den vidtstrakte Preri. Stadens Indvaanere er i dette Aar lige saalidt frie for Feber som Landbefolkningen.

Jeg besøgte det almindelige Kvegmarked eller Dyrskue, som netop afholdtes paa en Mark ved Byen. Det bedste korthornede Kveg fremstilledes af Mr. Brown, en berømt Kvegopdrætter i denne Stat; paa Dyrskuet var jeg saa heldig at gjøre hans Bekjendtskab. Han udstillede en Korthorns Ko af eget Tilleg; den var seks Aar gammel, havde haat fem Kalve og var et stort, fedt Dyr, som vilde have taget Premie paa ethvert Dyrskue i England. Han fremstillede ogsaa en treaarig Korthorns Tyr af Lord Ducies Tilleg, som var indført Maret iforveien. De store Kvegopdrættere i det Vestlige er de egentlige Pengemænd, og gjør sig megen Umage for at foredle deres Kreaturer ved at indføre Tillegsdyr af de bedste engelske Racer. Det er en rigtig Spekulation, og de begynde allerede at hste rigelig Lon af deres driftige Foretagende. Thi sjønt Prerigræsset saa langt ud paa Efteraaret ser grovt og magert ud, saa behøvet en Fremmed dog blot at betragte det Kveg, som har levet paa det, for at overbevise sig om dets fortrinlige Joderverd. Og da dette Græs allevegne her kan havees for intet, saa handler Kvegholderen i sin egen velforstaede Interesse ved ikke at lye Udgifterne til Jærfedlingen af de nuværende Kvegracer, hvorved han oppaar en tidligere Udbylting, bedre Kjød og hurtigere faar sine uhyre Gressgange til at betale sig. Af det almindelige Kveg her i Landet fandtes adskillige Prover; de havde en utrolig Størrelse. En rødbrøget Styd paa halvsemt Aar naaede en Vegt af 2700 Pd.; den forte sig godt sjønt den var knoglet og sværtbygget af Lemmer. En anden paa 2000 Pd. levende Vegt anlagtes paa Stedet til en Verdi af kun $62\frac{1}{2}$ Spd. efter Dagens Kjødpriser.

Mr. Brown har levet her i mange Aar som Landmand. Han sidder i en meget stor Bedrift og antager, at der i denne Stat kan gjøres og er bleven gjort flere Penge ved Kveghold end Kornavl. Dette er ogsaa rimeligt nok, efter som

man hidtil har havt Havningen paa Prerierne før Intet — uden at svare Renter eller Skatter, medens Pløsejerd maatte kjøbes, indgjerdes og dyrkes, og Arbeidet hidtil har kostet meget. Indtil for ganske nylig har man imidlertid slet ikke kunnet affette Korn. Jernbaner kan hurtigt forandre Forholdene, og det er ikke længere Tilfældet, at Mais er uselgelig til 2 Ort London. Han har fundet det korthornede Rødg fordeltigt, men dette hydrerer uden Tvivl næstmest fra de høje Priser, han har seet sig istand til at opnaa ved at selge godt Tilleg til Foredling af Landracerne. Men det naturlige Prerigræs har han ikke fundet saa tjenligt for dem, hvorfor han heller ikke har beholdt dette paa nogen af sine Jorder. Ved idelig Afbetning kan Prerigræsset efterhaanden fortrænges, men han har dog fundet det fordelagtigt at bryde Volden og efter adskillige Pløininger at legge Jorden ud med „Blaagræs“ (Wein Poa pretensis) og Kløver. „Blaagræsset“ er et frodigt, tykt og saftigt Græs af en blaalig Farve og vokser fortreffeligt paa Kentuckys Kalkstensjorder, ligesom det ogsaa trives fortrinligt paa Prerien, naar det legges ud til Havn. Det bliver bedre Nar før Nar og afgiver Fodring i de 6 Maanedere foruden halv Fodring Vinteren igjennem, medens det naturlige Prerigræs, hvor det skaar allerbedst, kun kan strekke til i de første fire Maanedere efter Foraaret. Mr. Brown har nu lagt nesten alle sine Jorder ud med „tamt“ Græs, saaledes kalder man her almindeligt de saae Græsarter. Han holder ingen anden Besætning end sine Fuldblods Dyr af Korthorns-Racen; hvad Havn, han har tilovers, leier han ud for 1 Spd. pr. Stk. Je om Maanederen hele Sommeren og Efteraaret igjennem. Hans egen Besætning gaar paa Græs hele Vinteren og faar kun Mais og Hø naar der ligger Sne. Da han kan kjøbe Mais for mindre end 3 Ort London, er han overbevist om, at dette Slags Jordbrug passer bedst for Illinois. Han havde prøvet paa at holde Faar, hvilke lykkedes godt, men han blev kjed af dem og holder sig nu udelukkende til Hornkvæg.

Jeg hjørte et Stykke udenfor Byen for at bese en Landeiendom, som tilhørte Mr. McConnell, der blev mig anbefalet af Gubernoren som en ferdeles forstandig, retsindig og erfaren Mand. Jeg gik og hjørte omkring paa hans Eiendom, undersøgte hans Besætning og fik meget klar og nøiagtig Billed af ham selv. Han er en praktisk Mand, som hele sit Liv har bestjættet sig med Landbrug og arbeidet sig op til en meget velhavende, uafhængig Stilling. Han forlod „Gammel-England“ i 1811, drev i tredive Aar en mindre Landeiendom i Staten New-York, hvor han først nebsatte sig, og flyttede derfra til Illinois for sytten Aar siden. Faar havde han altid lagt sig mest efter og han havde medbragt sin egen lille Flok Merinos. Han har havt meget Held med dem, og de tiltager hvert Aar med en Trediedel, saa at Flokken nu bestaar af 25,000 Stykker. Skindene veier mellem fire og

fem Pd. i Gjennemsnit, og Ulben indbringer fra 44 p til 50 p Pundet. Sin Eiendom kjøbte han efter lidt over 1 Spd. Maalet og nu kunde han selge den til 11 Spd. Maalet, da den har en god Beliggenhed i Nærheden af Hovedstaden. Men han er saa fast overtydet om, at Vestlandet i denne herlige Stat er i hurtigt Stigen, at han slet ikke tvivler om at hans Eiendom om faa Aar vil vere over 20 Spd. verd pr. Maal. Jorderne omkring Springfield paa en Strefning af over en Snes Mile anser han for de bedste i hele Verden.

Mr. McConnell slipper sine Hjorder ud paa den aabne Preri i April; for hver 1200 Faar har han en Hyrde, som passer dem og forsyner dem med Salt. Forresten føder de sig selv i de 6 Maanedere. Om Vinteren drives de ind paa de indhegnede Jorder, hvor de faar Hø, naar de behøver det, og en Smule Mais. Faarehyge har hans Hjord aldrig lidt af, tvertimod har den holdt sig usebvanligt fri for Sygdomme. Stamflokken tilfug med en Hjerbedel baade i Vegt og Størrelse efter Flytningen fra New-York til disse bedre Jorder. Han foretrekker Merinos for South Downs Racen under dette Klima og paa disse Jorder. Ved Forsøg har han udfundet, at Merinosfaarene giver ligesaameget Kjød og meget bedre Uld. Han indfører egne Merinosvedere fra Lydsland og Spanien for at forbedle sin Hjord.

Mr. McConnell har bemærket, at Prerigræsset, naar det idelig afgnaes af Faarene, paa faa Aar viger Madsen for „Blaagræs“ og Hvidkløver, som fremkommer af sig selv uden at saaes. Dog anbefaler han følgende Fremgangsmaade som den bedste, for at faa gode Eng og Græsgange: Man bryder Jorden engang mellem Midten af Mai og Midten af Jull; et Par Dage tidligere eller sildigere kan gaa an men heller mere, thi dersom Prerijord brydes paa urette Tid, da er Arbeidet spildt og Jorden fordervet. I Slutningen af August eller først i September saaes Hvede; neste Aar, efter Hveden, tager man en Afgrøde af Mais, som maa holdes ren; efter Høsten maa Jorden omhyggeligt jernes og i Februar besaas med $\frac{1}{2}$ Hjerdingkar Timotheefrø pr. Maal, helst ovenpaa Sneen, efter som de mørke Frotorn trekker Solens Straaler til sig og lidt efter lidt baner sig Vej ned til Jorden. I det Dieblit, Sneen forsvinder, spirer de strax op af den fugtige Jord, i hvilken de allerede har ligget en Stund, og kommer alle andre Vækster i Forkjøbet. Sidst i Mars saar man endvidere henved $\frac{1}{2}$ Pd. Kløverfrø pr. Maal, hvorefter man med Sikkerhed kan vente en god Høst. — Jeg kan selv give denne Fremgangsmaade et godt Vidnesbyrd, thi jeg gif over en Eng paa mange Maal, som tilhørte denne Mand, og hvorpaa der var opsat i Staf en ganske fortrinlig Slet af blandet Kløver- og Enghø, som mindst udgjorde 3 Skippund pr. Maal. Efterfletten var en sterk, tetsluttet, frodig Kløver, hvorpaa der gif en Flok Lam, — just en saadan Efterflet af Kløver, som i England kan findes

paa gode Jorder efter den første Høst. Jeg antog ogsaa dette for første Aars Kløver, men hørte til min Overraskelse, at Engen var bleven lagt ud for tolv Aar siden, havde i al den Tid kun faaet liden Gjødning, var bleven slaaet hvert eneste Aar og bagefter idelig afhavnet af Aaar hele Vinteren og Foraaret igjennem. Hjemme har jeg aldrig seet Jord, som vilde bære en let Efterfølgelse af Kløver saamange Aar efter at være besaaet, og jeg kan ikke undlade at tro paa den Jords frugtbare Egenstaber, som formaar at gjøre det. Mr. McConnell tvivler ingenlunde paa, at Prerijorden vilde blive endnu bedre ved af og til at faa lidt Gjødning, men han har aldrig kjendt Mage til Jord til at bære Aar for Aar uden Gjødning. Han kjender flere Tilfælde, hvor den første Hvedehøst har betalt hele Kjøbesummen for Jorden, Omkostningerne ved Indgjærdingen samt hele Arbejdet og endda givet et lille Overflud.

Hvad Faareavl angaar, da er han af den Mening, at man helst maa samle et Forraad af Maïs og Hø ved i nogle Aar at dyrke Jorden inden man foretager en betydeligere Udvidelse af sit Faarehold. Prerien vil yde Sommerhøst meget billig eller nesten for intet, men til Vinteren maa man sørge for Forraad. Gode Merinosfaar kan kjøbes til Pris af mellem 1 Spd. 4 Ort og 2 Spd. 4 Ort Stykket i Flokke. Der er neppe nogen Gren af Landbruget paa Prerierne, der vil give saa fast og sikker en Fortjeneste som Faareavl.

Mr. McConnell havde prøvet en Skovegn inden han kom hertil, og han var meget ivrig i at fremhæve Preriens betydelige Fortrin for Nybyggeren.

Wolfsomme Lørdene er ikke usebvanlige. Alle Huse paa Prerien er forsynet med Lynafledere, men jeg hørte ikke, at Ulykkestilfælde ved Lørdene var videre almindelige.

Jeg benyttede nu atter Jernbanen og tog til Dekatur, en sex Myls øst for Springfield; i Nærheden heraf hørte jeg en hel Dag omringning paa Prerien. Et Stykke Bøi hørte vi mellem de indhegnede Eiendomme, som omgiver Byen, kom derpaa ud paa den aabne, vilde Preri, dreiede ud af det Spor, vi hidtil havde fulgt, og satte tværs henover den store Flade, som lå udbredt for os. Hestene betenkte sig ikke paa at springe ind i det høie, grove Græs, som de med Lethed arbejdede sig gennem, uagtet det paa mange Steder naaede dem over Hovedet. Det stod ikke tet og gav derfor villig Plads for dem, boiede sig under Vognbunden, og reiste sig paany i en sammenhengende Bolge bag os alt efter som vi fór frem. Jordbundens Overflade var fast og jevn. Vi havde taget Sigte paa en Gruppe Trer i Synskredsen og hørte en Time tid henimod den — som vi troede — i lige Linie. Af og til holdt vi for at se paa Jorden og Vegetationen, — men nu mærkede vi, at Trerne var forsvundne. Vi maatte uden at vide af det være kommen ned i en Senkning; vi skyndte derfor paa Kubsten, men efter to Timers

skarpt Kjørsel kunde vi ikke se andet end det høie Græs og den uendelige Preri, som saa ud til at have en jevn Stigning til alle Sider af os. Det var bliffille, og jeg raadede da Kubsten at fæste Bliffet paa en Sky lige foran os og kjøre lige løs paa den. Efter omtrent en halv Times Kjørsel i denne Retning fik vi atter Die paa Tregruppen, som endnu var saare langt borte, og den unge amerikanske Frisshyr, som vi havde til Kubst, indrommede nu, at han var kjort vild. Vi var komne ind paa en aldeles jevn Flade, omtrent 1 Mil i Firkant; den ene Hest var lidt hurtigere i sit Løb end den anden, og saaledes var vi nok saa smukt bleven trukne omkring i en Ring de sidste to Timer. Vi stodte snart paa et Spor, som førte os lidt op ad Bakke og bragte os hen til nogle Nybyggeres Huse.

En af Nybyggerne her havde om Foraaret tiltraadt en Eiendom paa 320 Maal, havde bygget sig et Hus, opbrudt 40 Maal og besaaet dem med Hvede; hele sin lille Avling havde han høstet og sat i Stak tet ved Huset for at have den i Sikkerhed. Naar en Mand nedsetter sig paa en Preri i Amerika maa han allerførst være betenkt paa at forsyne sig til den første Vinter. Begynder han i Mai saa pløier han nogle Maal op og pleier der at saa sin Maïs ved med Væsen at gjøre en Fure i det seige, omvendte Grønsver og lægge Sedekornet i denne. Hvor raa end denne Beredning er, giver den dog i Almindelighed en Afgrøde, undertiden endog en meget god Høst. Efter saaledes at have lagt sin Sed bygger han sit Hus og anvender Nesten af Sommeren paa at bryde Prerijord til en Hvedemark og paa at slaa og skaffe Hø til Vinterforraad for Besætningen. Han planter ogsaa nogle Kjøfensager og Poteter. Sidst i August saar han Hvede og derefter høster han Maïsen. Denne sparer ham for Vyreiser den første Vinter, da den ofte kan slaa til baade til Føde for Familien og til Foder for Besætningen. Fless og Maïsvelling er ofte den eneste Spise Nybyggeren i det første Aar har at byde sin Gjest; den er simpel men sund. Naar Maïsavlen er bjerget, bliver der Tid til at opføre Gjerder. I dette Arbejde er Naboerne interesserede og de hjælper ogsaa hinanden. Gjerderne bestaar af Stolper og sagklovet Gran; Stolperne er af Cedertre, 7 Fod lange og koster mellem 6 og 7 Stilling Stykket. Baade Stolper og Legter tilhugges i Skoven, saaat Nybyggeren kan kjøbe dem færdige til Brug enten paa nærmeste Jernbanestation eller i den nærmeste Skov, hvilket der nu er ham bekvemst. Hullerne til Stolperne graves ikke saaledes som os men bores med en der til indrettet Naver; Arbejdet med Indgjærdingen gaar saaledes meget akkurat og ordentlig for sig, og Gjerdet bliver meget ensartet og solid, da det hele gjøres paa samme Maade og med Tommer af ens Maal. Paa denne Eiendom traf vi Nybyggeren tilligemed fire af hans Naboer ivrigt beklættede med at gjerde. En borede, en Anden drev Stolper ned, de Dvorte tilpassede Næsker og slog dem paa.

De tykke Risgjærder, som er saa almindelige i alle amerikanske Skovegne, træffer man sjelden paa Prærierne, ialtsald kun i Nærheden af et Stovkrat. Det er et særdeles solidt og fortrinligt Hegn, men det gaar for meget Dre dertil i Egne, hvor det er lidet af denne Artikkel. (Fortsættes.)

Almindelig Skyttefest.

Undertegnede indbyder herved til Deltagelse i en almindelig Præmieskydning, som afholdes i eller ved Christiania Søndag Eftermiddag den 1ste Juli d. A. Vi har valgt denne Tid med særskilt Niemed, at de mange Landmænd, som ved St. Hanssterminen søge ind til Christiania i Anledning af Trælasseffretninger m. V., kunne faa let Afgang til at deltage i Festen, og vi opfordre dem haade selv til at deltage og formaa andre Skyttere af deres Bekendtskab til at komme herind og deltage i Præmieskydningen. Deltagernes bør melde sig og indsende Kontingenten 1 Spd. til Boghandler J. Landmark inden St. Hansdag.

Følgende Hovedbestemmelser bedes bemærket:

- 1) Skydningen foregaar med Rifle af Frihaand paa 150 Alens Bane.
 - 2) Hvert Nummer faar 3 Skud, hvis Værdi sammenregnes. Ingen kan skyde for Anden, eller deltage for mere end et Nummer.
 - 3) Præmiernes Antal vil udgjøre omtrent $\frac{1}{4}$ af Deltagernes. Første og anden Præmie vil bestaa i gode Rifle.
 - 4) Enhver Deltager maa uvægerlig underkaste sig de nærmere reglementariske Bestemmelser, som for Skydningen blive fastsatte.
 - 5) Enhver maa selv skaffe Rifle og Ammunition.
- Christiania den 31te Mai 1860.
J. B. Barth. J. A. Friis. J. Gjerdum.
J. Landmark. H. Rouman. H. Rasch.
Chr. E. Schreiner.

Judlandet.

Drammen den 11te Juni. Den blandt Kreaturerne herskende Sygdom, som Bønderne kalde Brandfeber, men hvis videnskabelige Navn er cachexia ossifraga, har her i denne Egn saavel som paa Modum og i Sandsvær krævet mange Offere. Denne Sygdom udvikler sig langsomt og imder meget ulige, ofte let overseelige Tegn. Haarhudighed og Siltfot ere ofte dermed forenede eller gaa foran den egentlige Brandfeber, der dog ogsaa kan indfinde sig uden disse Forløbere. Madlysten er i Begyndelsen usformindsket, men Dyret afmagres, faar stiv Hud, glandsløse Haar, falder ikke Haarene som det sig bør og giver endelig mindre Mælk. Efter nogen Tid indfinder sig Stivhed i en eller flere Fødder eller ogsaa i Bagdelen (Marvopmykning). Dyret ligger nu meget, Magerheden tiltager endnu

hurtigere; det kan tilsidt ikke længer reise sig, men idet det gjør Forsøg derpaa, brækkes Rygraden eller et eller flere Ben. Sygdommen kan vare flere Uger inden dette sker, hvorimod den ved en rigtig Behandling aldrig opnaar en saadan Grad. Under tiden begynder Sygdommen med en let Feber og Smertes i Ledene, eller med afværlende Gælte uden nogen videre Smerte, Inflammation eller Feber med normal Udelyst, og hos Melkesjør uden Melkens Aftagende. I andre Tilfælde tagtager man en smertefuld inflammatorisk Hævelse i Extremiteterne med Gælte. Hævelsen forsvinder og efterlader Lamhed. Venbrud synes at forvolde Dyrene mindre Smerte; men der er i saa Fald da ogsaa lidet Haab om at kunne kurere dem. Som Aarsager til denne Sygdom antager man Veter paa sumpige Marker, hvor der findes flere Sumpgæsarter, i Særlighed anthericum ossifragum; men da denne aldrig forekommer paa flere Steder hvor Sygdommen viser sig enzootisk, holder man ogsaa for, at den fremkaldes ved Mangel paa godt og tilstrækkeligt Foder eller for stærk Fordring med Rodfrugter og forlidet Straa, og derfor synes Sotten at vise sig ligesaavel, efter tørre som efter vaade Aar. Ved Eiden af Foderets Bussafsenhed er som medvirkende Aarsager at anse Mangel paa Stroelse, daarlige, kvalme og urenlige Fjøs, Havnegangenes fugtige og lave Velligenhed samt Forkjølelse.

Fra Kongsbjerg meldes den 4de Juni. Den for en Tid siden af Drammens Blad, omtalte Bønsygdom hos Kreaturerne i et Par Distrikter her i Amtet lader til at være mere udbredt i enkelte Strog i Sandsvær Præstegjeld end man tidligere i Baar troede; thi i de sidste Par Uger har her næsten daglig været faldbudt Kjød fra Sandsvær af Kreaturer, som Eieren har været nødt til at slagte fordi de have brækket et eller flere Ben eller Rygraden. Kjødet har været betalt med 3 Mk. 6 S. a 4 Mk. pr. Dismerpund.

Tønsberg, den 6te Juni. Den saakaldte Brandfeber blandt Kvaaget tager i denne Tid slemt med Bussapen paa Røstere. Paa Kreaturerne giver Sygdommen sig først tilkennende ved at de pludselig blive berøvet Synen til at bruge et eller flere af deres Ben og bliver liggende paa Pletten. Dyrene robe Smerte og stikker Bønge, men spiser og drikker desuagtet godt. Et Tilfælde indtraf for 8 Dage siden paa Tjøms, at en Ko, der om Aftenen ingen Symptomer havde paa Ulykkelig, laa død om Morgenen i Baasen. Flere gode Kjøer ere paa Grund af ovennævnte Sygdom allerede dræbte, og det ser desværre ikke ud til at der bliver anden Udvei med de Flere, der siges at være angrebne. Det er haarde Stod for dem, hvem Duet rammer, efterat have fremfodt Dyrene i den tilbagelagte haarde Vinter.

Heromkring styrkes allevegne Haabet om et godt Aar, skjønt det hidtil har gaaet smaat med Baaraannen, fordi Marken har været for vandholdig. Græs spirer frodigen frem, selv i den mindste Fjeldrevne, og er saaledes Havnegangen i Udmarkerne allerede meget tilfredsstillende.

Overhalden, den 22de Mai. Den, der har seet sig om i andre Bygder, maa forbausens over

haar udsætt det er med Jordbruget hersteds. Mange Gaarde, som for Nærværende paa en udsætt Maade føde et Par Heste, 8 a 10 Storfæ og et forholds- mæssigt Antal Smaa-fæ, kunde ved faa Bekostninger komme til at føde mindst det Tredobbelte. Af et Jndjord paa flere hundrede Møling er saaledes 50 til 60 Møling dyrket til Ager; og dog kan det hele forvandles til deilige Ager ved at ploies og an- lægge en Groft hist og her. Vore gamle Forsædre have dog isandhed kun lidet lagt sig efter den her- lige Bedrift Jordbrug; men lader os nu for Alvor begynde at forvandle de Enge, der kun bære nogle kraftløse Græsstraa, til deilige Ager. Jeg er vis paa, at Enhver efter fuldendt Arbeide vil føle sig herlig belønnet. Skovbruget er godt nok, hvor Agerjorden er daarlign; men paa de allerfleste Stæ- der her i Bygden er det skadeligt og maa kun dræ- ves som en Bimæring, idet nemlig Skovbruget for- ringer Jordens Værdi, medens Jordbruget forøger samme. I de høiliggende Egne i Haran, Anney til Gronn, som man i de Jndherredste Bygder og omkring Thronhjelm irigtigen henregner til Dver- halden, kan et fornuftigt Skovbrug være paa sit Sted, eftersom der paa Grund af Egnens høie Beliggenhed er meget frokflændt og koldt. Jeg be- nægter ikke, at Sandten for Jordbrug nu begynder at vækkes; men Fremskridtene bør dog vise sig større. Det bør imidlertid bemærkes, at de saa Ager, man almindeligvis har i Brug i Dverhalden, staa bedre og ere mere frue for Ugræs end i de Jndherredste Bygder.

Udlandet.

Danmark. Den norssvenske Konge var d. 10de i Besøg i Kronborg og Marielyst hos den danske Konge. Efter Aflyngningen af nogle Sange udragtes af den forsamlede Menneffemasse, tildeels bestaaende af alle Laugene, Sangforeninger og Vaas- benbrodrene, under ustandselig Jubel et „Lange leve“ for begge Konger.

Tydsland. I Baden skal en Tyrstetkongres finde Sted for at forøge en Udgyeyning af Diffe- rentserne mellem Forbundsstaterne. Napoleon vens- tedes derhen den 16de.

Spanien. Ifølge den mellem Spanien og Ma- rockko afsluttede Fredstraktat faar Spanien hele Stræk- ningene mellem Gandaz, Bahma og Mad-Amabugten; Keiseren af Marocko aflaar desuden en Fiskerplads ved Santa Cruz, betaler 20 Millioner Pjastre i Krigsomkostninger og tillader fri Udovelse af den katolske Gudstjeneste i Tetuan.

— Jndbetalingen af Krigsomkostningerne til Spanien begynde den 1ste Jull.

Frankrig. Da Neapel underhandler med Si- cilien som Magt mod Magt, bliver en Mægling mulig. Keiser Napoleon er derfor gaaet ind paa, at den neapolitanfke Gesandt i Rom kommer til Paris. Napoleon vil imidlertid først være bekjendt med den neapolitanfke Gesandts Meddelelser for derpaa i Forening med England at tage sin Be- slutning.

Italien. Et italtenf Blad (Corriere mer-

canile) giver følgende Uddrag af Garibaldi's Ope- rationf-Dagbog til 26de Mai: Den 8de Mai, Ankomst til og Afgang fra Salanone for at ind- tage Minution og Kul. Den 9de, do. do. til San Stefano for Kul. Den 11te, Ankomst og Land- gang med Tropper, Minution og 4 Stykker Skyts. Den 12te, Bivoual ved Siron Pancasdo ved Pa- lemi. Den 13de og 14de, Bivoual og Koncentra- tion ved Palemi af den insurrektionelle Stridsmagt, bestaaende af omtrent 4000 Mand. Den 15de, Marsch og Fægtning udenfor Kalatafimi ved Monte de Pianto Romano med 3500 Neapolitanere under General Londi; 128 Saarede og 18 Døde paa vor Side; Erobring af et Stykke Bjerghvys; fordrevet de Kongelige af godt forsvarede stærke Positioner. Den 16de, Landt rommer Kalatafimi, som vi besatte; han lider svære Tab paa Tilbagetoget ved Angreb af Insurgentene ved Partinico og Morg- hetto. Den 17de, Afmarsch til Ucamo. Den 18de, Afmarsch til Partemico; samme Dag fortsat Marsch mod Palermo. Den 19de, vedholdende Regn, Bi- voual. Den 20de, Marsch mod Tappia for at lokke de kongelige Tropper ud fra Morreah og manø- veret for at fjerne Stridskræfterne fra Palermo; lykkedes tildeels. Om Natten marscheret mod Ter- reo; Skyttet maatte stilles og bæres ad affyrlige Fodstier under en skyllende Regn. Den 21de, om Morgenen Ankomst til Tareo, Tilbagemarsch til Morreah, Foranstaltninger til Marschen mod Pa- lermo. Den 24de, truende Angreb af over 18,000 Mand; Forberedelser til Modstand for at lokke dem nærmere; Angreb, Tilbagetog paa vor Side for at lokke dem til Carlone og demæssere Artilleriet, me- dens vi ad andre Veie rykke mod Palermo. Den 25de, Ankomst til Marnico; det lykkedes at fore de Kongelige til Carlone og stille dem blot for vort Artilleri; Afstentmarsch til Messineri og Ankomst her- til ved Midnat; Bivoual. Den 26de og 27de, smukt Veir; de Saarede befunde sig vel.

En Pariserforefpondent fra Palermo af 26de Mai, for hvis fuldkomne Paalidelighed indstaaes, meddeler følgende Notitser om de sidste Begivenhe- der: Igaar rykkede Garibaldi ind i Palermo. Klodden fire om Morgenen vakte Generalmarschen mig og strax efter begynde Angrebet ved Ponte Mill Amiragtion. Trods et temmelig kraftigt Forsvar og Jlden af et lille Batteri under Portadella Gua- dogna trængte omtrent 1000 Piemontesere og 3—4000 Sicilianere ind igjennem Porta di Termini, hvortil jeg var Dienvindne fra mit Bindu. Kaser- nen ved Porta di Antonia forsvarede sig endnu, men Klodden sex maatte man trække sig tilbage til Byg- ningen, og Kl. 11 overgav den sig. Lidt efter lidt besatte Erobrerne hele Staden og angreb Diekon- gens Palads ved Porta Nuova, der endnu ikke er taget, skont Kampen vedværet uafbrudt. Fra igaar- morges Kl. 6 og til langt ud paa Natten kastedes der Bomber fra Kasketet og desuden beskjød Fæ- gatterne Toledogaden og San Antoniogaden med Kugler og Granater. Idag synes man at pausere, og Fregatterne flyde kun af og til opad Toledoga- den for at beskytte Paladset. Jeg var imorges ude i Staden. Barrikader vare opstaaede overalt, og der veimlede af Bevæbning, men der fter intet Brud

paa den offentlige Orden. Forresten er Spillet endnu kun halvt vundet; thi der staar et stærkt kongeligt Korps i Morreal, og i Paris ligger 600 Mand, som muligvis kunne staa sig gjennem til Palermo. Tropperne ere meget forsagte og uden Kastellet med Bomberne og Fregatterne i Havnen vilde de have strakt Gevær."

— Den neapolitaniske General Letizia er vendt tilbage til Palermo den 7de d. M. og har undertegnet Kapitulationen med Garibaldi. Neapolitanerne indskibe sig med Vaaben og Bagage. Fortet Kastellamaré bliver som Pant overgivet den engelske Admiral, indtil Rømmingen er iværksat.

— Man forstkrer, at den anden Flaade-Division er afgangt fra Toulon til Sicilien. "Patrie" beretter, at Englænderne allerede har besat Kastellamare. Palermos Rømming begynde den 7de d. Maaned.

— Ifølge en Depesche fra Kongen af Neapel til hans Gesandtskab i Wien forpligter han sig til at

sammenkalde et Raad, bestaaende af Mænd, som besidde offentlig Tillid, at bringe de bestaaende Love i Udførelse, at afskaffe stedfindende Misbrug og at tilstaa Amnesti. Som Æquivalent derfor forlanges en diplomatisk Mellemkomst af Stormagterne i de neapolitaniske Anliggender.

— Den neapolitaniske Marine har borttaget to til Garibaldi bestemte Dampbaade med Tropper og Ammunition.

Den 4de Frugtudstilling i Bergen

bliver afholdt ved Michalis Løder iaar.

Bestyrelsen,

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Meteorologiske Dagttagelser

paa Christiania Observatorium.

186), Mdt.	Barometerstand i franske Lin. ved 0°.			Temperatur i Skyggen. R.			Veirbemærkning.
	Nl. 7 F.	Nl. 2 E.	Nl. 10 E.	Nl. 7 F.	Nl. 2 E.	Nl. 10 E.	
1	342''' 3	341''' 0	340''' 0	+ 6°6	+ 13°0	+ 7°8	Dejlende. SSO.
2	39 5	38 2	38 6	5 8	11 0	3 9	do. Nordlig.
3	39 3	38 2	36 6	3 9	7 5	4 3	do. NO-SO.
4	33 6	33 8	34 2	5 8	7 6	0 9	Tem. klart. NW.
5	33 3	31 5	32 9	2 8	8 6	4 9	Byget. Stært NW.
6	33 9	34 0	34 4	5 0	6 8	1 0	do. NW.
7	34 4	33 6	33 6	2 9	7 8	1 4	do. SSO.
8	34 3	33 9	34 0	2 3	7 6	1 3	klart. Sydlig.
9	33 9	34 0	33 4	4 7	6 8	4 6	Lidt Regn. O.
10	32 9	33 0	33 2	4 9	9 6	5 6	do. do. Form. SSO.
11	33 9	34 1	34 0	5 2	12 9	6 6	Blandet. Sydlig.
12	32 8	32 8	33 6	5 6	8 3	5 8	Lytt. Lidt Regn. Østlig.
13	34 2	34 8	36 3	2 6	1 9	1 2	Lidt Regn og Slud. NO.
14	37 2	37 4	37 5	1 6	4 3	3 2	Lytt. NNO.
15	38 0	37 9	37 8	2 8	7 9	4 6	do. NNO.
16	37 8	37 3	36 8	4 4	9 9	5 4	do. ONO.
17	36 2	35 9	35 7	5 0	7 8	6 0	do. NO.
18	35 3	35 2	35 4	6 5	7 6	8 6	do. Lidt Regn. NO.
19	35 5	35 9	36 4	9 6	10 6	9 6	do. SO-NO.
20	37 3	38 1	38 3	10 1	13 6	9 5	Skyet. SSO.
21	38 3	38 1	38 3	10 2	14 0	8 1	Tem. klart. NNW.
22	38 3	37 3	36 1	9 2	12 8	8 3	do. do. SSO.
23	33 3	32 6	32 0	7 5	13 6	8 3	Lidt Regn. SSO.
24	30 9	30 5	31 4	9 9	14 8	8 8	Uværlende. S-NW.
25	33 7	34 0	34 0	9 0	11 9	8 8	Tem. klart. NW-NO.
26	33 2	32 3	31 1	8 0	10 0	7 9	Lidt Regn. SSO.
27	30 4	30 4	29 3	7 2	10 6	7 2	Stært Regn. Eterm. NO.
28	29 7	29 9	30 8	7 8	7 9	6 8	Regn af og til. Sydlig.
29	32 3	33 3	33 4	8 7	13 6	5 8	Blandet. Sydlig.
30	33 3	33 7	34 5	6 8	15 0	8 4	do. N-SO.
31	35 1	34 7	34 0	11 0	15 6	8 7	Skyet. Lidt Regn. Solgangsveir.

Regnhøiden = 23,89 Liner.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.